

særlig Indsigt i de Kultur- og Samsfundsforhold, der maa siges at begrunde den aandelige og materielle Tilværelse, i hvilken vi nu leve, naar der virkelig fordres en Udvikling — ikke et særligt specifikt Studium af Oldnordisk og Islandsk, som vore Modstandere ved første Behandling her søgte at gjøre gjældende — men en Udvikling gennem Studiet af det nordiske Sprog i sin Helhed og de Landsfrembringelser, som i dette til de forskjellige Tider ere komne tilstede, og som saavel i For- som i Nutid ere saa fylldige, at Sagen tør negt, at vi paa det aandelige Omraade have kunnet hævde os en berettiget Plads. Iblant Kulturfolkene, saa kan jeg ikke forstaa, at man ikke kan se, at Indholdet i dette Stof er af den Art, at man fuldt vel og fuldt saa vel maasse som gennem det, der ligger for i de andre Skoler, kan derigennem begrunde en fuldstændig almindelig Dannelse. Og naar der endelig er Tale om det Tredie, jeg nævnte, nemlig den Interesse, der maa være medvirkende fra Elevernes Side, saa er der heller ingen Tvivl om, at netop Studiet af vore egne Forhold, af vort eget Sprogs Udvikling, af vore egne Landsfrembringelser, af Mennekeslægten's Historie og den Samsfunds- og Kulturtilstand, til hvilken Nutiden støtter sig, ganske anderledes kan antages at vække en almindelig Interesse hos Flertallet af Eleverne end enten Studiet af de døde klassiske Sprog eller den mere abstrakte Tænkning, der ligger til Grund for de mathematiske Videnskaber. Jeg skal ikke her gaa nærmere ind paa Enkelthederne, thi jeg tror, at det, jeg allerede har udtalt, er i og for sig tilstrækkeligt til at betegne det Hovedstandpunkt, hvorpaa Flertallet staar med Hensyn til dette Forslag, og at vise, hvorfor vi holde paa det paa en saadan Maade, som jeg i Begyndelsen af mit Foredrag tillod mig at nævne.

Det andet Forslag, som Flertallet har stillet, er Forslaget under Nr. 3. Den sidste Del deraf staar fuldstændig i Forbindelse med Forslaget under Nr. 1, og den behøver jeg derfor ikke at berøre; men den første Del, som angaar Nedlæggelsen af et Par af de lærde Skoler, nemlig af dem i Kjøbenhavn og Randers, maa jeg omtale med et Par Ord.

Det er nævnt i Betænkningen, at der er enkelte Medlemmer, som havde tænkt at gaa videre endnu, men som heroligede sig ved dette Forslag. For at man imidlertid ikke skal tro, at dette „gaa videre“ betyder saadant noget aldeles Ubestemt eller en saa radikal Udvikling, at saa at sige alle lærde Skoler skulde nedlægges, finder jeg mig dog foranlediget til udtrykkelig at nævne, at jeg ikke har hørt Noget tænke paa at gaa videre end til det Forslag, som fra forskjellige Medlemmers Side kom frem her ifjor, og som angik ikke 2, men 4 Skoler; men andre Medlemmer, og deriblandt f. Ex. jeg selv, have ikke villet gaa videre end til de nævnte 2 Skoler, og Flertallets øvrige Medlemmer have heroliget sig herved. Vi tro — og det er en Anskuelse, vi ikke kunne komme fra —, at det ganske vist er nyttigt og ønskeligt at understøtte og opretholde den Uddannelse, som sker gennem Landets lærde Skoler, men at det paa den anden Side dog ikke er ønskeligt at gaa saa vidt, at derved Midler forbruges, som maatte siges at kunne anvendes paa en for Folket i det Hele langt mere frugtbringende Maade, igennem en anden Art af Undervisning eller igennem en Undervisning i andre ligesaa berettigede Skoler. Dertil kommer jo ogsaa, at netop de lærde Skolers Budget, som Alle vide, har i mange Aar været saa bebyrdet, at det har havt Banfælgelighed ved at holde Balance, og man tør vistnok ikke se bort fra, at disse Banfælgeligheder ville i en overordentlig Grad forøges, dersom man vilde gaa med det Forslag, som Ministeren har stillet, og som ogsaa er tiltraadt af Udvalgets Mindretal, nemlig saa at sige at fordoble eller dog tildeels fordoble nogle af de lærde Skoler. Hvad den Kjøbenhavnske Skole angaar, saa har jo dens Forhold ofte været omtalte i dette Thing. Udvalget har jo ingensinde den Mening om Metropolitanaskolen, at den ikke skulde have løst sin Opgave; men det er Udvalgets Flertals Mening, at der nu finder en saadan Konkurrence Sted mellem de private Skoler her i Byen, at disse ikke alene i Diebliftet uddanne et langt større Antal Elever end den offentlige lærde Skole, men ogsaa at denne Konkurrence, særlig naar den fik et Korrektiv